

Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken (Blom) aan ambassadeur te Washington (Van Kleffens), 15 maart 1950

Ten vervolge op mijn 621 bericht ik U het volgende:

1. Hirschfeld seint mij dat Cochran nog generlei instructies van State Department als door Acheson aan Stikker toegezegd, vide Uw 639, heeft ontvangen.
2. Ik moet aannemen, dat zulks niet aan een omissie is te wijten, doch dat het State Department of wel onvoldoende inzicht heeft in het eminente belang van ondersteuning der Nederlandse pogingen om tot herstel van orde en rust in Indonesië bij te dragen en de Westerse economische belangen te verzekeren, of wel een politiek van rechtstreekse Amerikaans/Indonesisch contact met eliminering der Nederlandse belangen en invloed in Indonesië voorstaat.
3. Voor de sub 2 genoemde tweede suppositie zijn thans nog geen bewijzen, doch wel aanwijzingen aanwezig. Ik vind die in de mij nog niet in extenso bekende officiële publicatie d.d. 10 Maart van Acheson's rede van 16 Februari, waarin deze zou hebben gesproken over de Amerikaanse sympathie met het vrijheidsstreven van de Indonesiërs die niet door Nederlanders of Russen of wie ook geregeerd willen worden; over de noodzaak dat Amerikanen tussen de Indonesiërs gaan wonen en letterlijk de Indonesische taal spreken en over hulp die Amerika moet bieden voor benutting van nationale bronnen van welvaart.

Deze uitspraak, waarin met geen woord van de reeds voltooide bevrediging van het Indonesische vrijheidsstreven door Nederland en het belang van de Nederlands Indonesische economische samenwerking voor het land wordt gerept, stemt tot ernstige ongerustheid, temeer daar in zekere particuliere Amerikaanse kringen een klaarblijkelijke neiging bestaat om de Nederlandse belangen in Indonesië op een zijspoor te rangeren.

4. Het schijnt dus dringend nodig dat U zonder uitstel bij het State Department een officiële demarche onderneemt, waardoor het State Department volledig van de onrustbarende jongste ontwikkelingen in Indonesië op de hoogte wordt gesteld, opdat dierzijds in ieder geval geen onwetendheid kan worden voorgewend.

5. U zoudt daarbij op de volgende punten kunnen wijzen:

- a. De volstreekte souvereiniteit van Indonesië is voor geen twijfel vatbaar; de Nederlandse Regering onthoudt zich nauwgezet van alles wat naar inmenging in de Indonesische vrijheid om eigen zaken te regelen zou kunnen zwemen.

Niettemin acht de Nederlandse Regering het haar plicht op het volgende te wijzen:

De ontwikkeling der binnenlandse politieke verhoudingen in Indonesië toont steeds duidelijker aan dat de invloed van groepen die revolutie voorstaan toeneemt ten koste van hen die de, in de Inter-Indonesische en Ronde Tafelconferenties uitgestippelde lijnen van evolutie willen volgen. De afspraken welke op die conferenties zijn gemaakt, omtrent de positie van de deelstaten in de Indonesische Federatie, dreigen op korte termijn in ernstig gevaar te komen, terwijl ook de federalistisch gezinde politici en ambtenaren steeds meer worden opzij gezet. Op deze wijze worden alle RTC overeenkomsten ondermijnd. Het kan de landen, die aan de totstandkoming van de RIS binnen het kader der resoluties van de Verenigde Naties zulk een actief aandeel hebben genomen, niet onverschillig blijven, dat nauwelijks 3 maanden na de officiële geboorte van deze nieuwe staat, de basis van de politieke structuur daarvan wordt aangetast door unitaristische invloeden, die de internationaal erkende belangen van grote gebieden en miljoenen inwoners daarvan totaal ignoreren.

Het is daarom dringend nodig dat ook van de zijde der Verenigde Staten de RIS-Regering wordt aangemoedigd in en gesteund bij haar streven om deze tendens te bestrijden en haar positie te versterken.

- b. Nederland is bezielde van de wens om tot de opbouw van deze jonge staat mede te werken, en daartoe binnen het kader van het mogelijke alle politieke en economische steun te verlenen.
- c. Nederland heeft in Indonesië grote belangen waarvoor ter RTC regelingen zijn getroffen, welke voor Nederland zekere garanties terzake geven. Deze belangen zijn echter geenszins uitsluitend als Nederlands te zien doch zijn zo nauw verweven met de economie van Indonesië zelve, dat schade daaraan berokkend in de eerste plaats terugvalt op de welvaart van het Indonesische volk zelve.
- d. Niet Nederland alleen, noch ook uitsluitend Indonesië doch de gehele wereld en met name de Verenigde Staten hebben het grootste belang bij een rustige voortzetting van de Westerse economische activiteit in Indonesië, waarbij Nederland uit hoofde van reeds gedane miljarden investaties en van zijn ervaring en mankracht, zonder twijfel gekwalificeerd is om een grote rol te spelen. Indonesië immers is een der staten in Zuidoost-Azië, waar nog het gemakkelijkst tegen het oprukkend communisme in Azië een barrière zou kunnen gevormd. Dit is te danken aan het feit dat Westerse investaties van geld en know-how hun paciferende en opbouwende invloed kunnen uitoefenen. Het ware de ergste vorm van kortzichtigheid, indien de Verenigde Staten in hun wens om aan Indonesië bijstand te geven, Nederland niet zouden steunen of zelfs zouden tegenwerken. De Westerse positie in geheel Azië is al zo zwak dat Westerse mogendheden zich waarlijk niet de luxe kunnen permitteren om elkander nadeel te berokkenen of een eenheidsfront ten eigen bate te doorbreken.
- e. De Verenigde Staten dienen zich goed te realiseren dat de ontwikkeling der zaken in Indonesië sinds de Souvereiniteitsoverdracht allerbedenkelijkste aspecten heeft en dat het intreden van een chaotische toestand op korte termijn allerminst tot de onmogelijkheden behoort, ja zelfs deze zich reeds heeft aangekondigd. De machteloosheid van de RIS-Regering wordt door niemand meer betreurd dan door de Nederlandse Regering, die Hatta e.a. ten volle tot samenwerking bereid heeft gevonden. Nederland en ook de Verenigde Staten hebben er dus het grootste belang bij dat deze RIS-Regering haar gezag daadwerkelijk bevestigt. Het blijkt zeer nodig dat deze Regering daartoe van buiten af de nodige steun in de rug krijgt aangezien zij steeds minder tegen de extreem linkse elementen uit de RI en uit de vakbewegingen opgewassen blijkt, terwijl zij haar gezagsapparaat totaal onvoldoende in [de] hand heeft. Het gevolg daarvan is dat buiten de grote steden de chaos hand over hand toeneemt en terreur, knevelarijen, vernietigingen van fabrieken en aanplantingen aan de orde van de dag zijn. De positie van de Nederlandse cultuurondernemingen, die eertijds welvaart en rust in de streken waar zij gevestigd waren, brachten, wordt onhoudbaar; sluiting der ondernemingen heeft onmiddellijk volkomen sloping van alles wat daarop staat ten gevolge.
- f. De Nederlanders verliezen thans na vele jaren stug volhouden ondanks alle moeilijkheden de moed en een massale emigratie naar Nederland dreigt. Daarmede zal aan iedere Westerse invloed in Indonesië een einde komen, want daardoor wordt in de kaart gespeeld van die talrijke extreme elementen, die zich ten scherpste keren tegen het Westen - dus ook tegen de Amerikanen - en wordt de deur wagenwijd opengezet voor het communisme. De steeds feller oploeiende sociale strijd in Indonesië wordt zeer duidelijk uit communistische bron gevoed. De gedachte dat de door Nederlanders opengelaten plaatsen mooi door Amerikanen zouden kunnen worden bezet, is gespeend van iedere realiteitszin.
- g. Op grond van al deze feiten en overwegingen ware de Amerikaanse Regering met nadruk te verzoeken daadwerkelijk ook harerzijds de RIS-Regering te wijzen op de noodzaak om thans op korte termijn krachtige maatregelen te nemen tot herstel van orde, rust en welvaart in Indonesië en vestiging van haar gezag.

U beschikt reeds over veel feitelijk materiaal om de ernst van de toestand in bijzonderheden te kunnen adstrueren. Ik zal U dezer dagen daarvoor nog schriftelijk aanvullingen zenden ontleend aan betrouwbare bronnen.